

Spørsmål og svar om nasjonal ordning for reduksjon i foreldrebetalingen for en barnehageplass

Fra 1. mai 2015 skal ingen husholdninger betale mer enn 6 pst. av inntekten sin for en barnehageplass. Foreldrebetalingen er også begrenset av maksimalprisen, som fra 1. mai 2015 er 2 580 kroner per måned. Den nasjonale prisreguleringen av foreldrebetalingen er en minimumsordning. Kommunene står fritt til å tilby familier en lavere foreldrebetaling enn 6 pst. av inntekten, og/eller sette maksimalprisen lavere.

Ordningen er regulert i forskrift om foreldrebetaling i barnehager. Målet med forskriftsendringene er å innføre en bedre sosial profil på foreldrebetalingen i barnehage, og legge til rette for at flere får mulighet til å benytte tilbud om barnehageplass gjennom å senke prisen for familier med lav inntekt.

Det er kommunen som barnehagemyndighet som har ansvar for denne ordningen, men endringene i forskriften omfatter både kommunale og ikke-kommunale barnehager. Kommunene bør informere foreldre om mulighet for å få reduksjon dersom man har lav inntekt, og om hvordan man kan søke for å få rett på reduksjon.

Endringene i forskriften ble vedtatt av Kongen i Statsråd fredag 17. april. Ny forskrift legges ut på lovdata.no.

I statsbudsjettet for 2015 er det bevilget 235 mill. kroner til innføring av denne ordningen. Midlene er overført til kommunene gjennom kommunerammen. Helårseffekten i 2016 er 391 mill. kroner.

Hvilke inntekter skal regnes med?

Foreldrebetalingen skal beregnes ut fra husholdningens samlede skattepliktige kapital- og personinntekt.

Som en husholdning regnes ektefeller, registrerte partnere og samboere. Som samboere regnes to ugifte personer over 18 år som bor sammen, og som har bodd sammen i et ekteskapslignende forhold i minst 12 av de siste 18 månedene, eller har felles barn. Bor et barn fast hos begge foreldrene, skal foreldrebetalingen beregnes ut fra inntekten i husholdningen der barnet er folkeregistrert.

Hva slags dokumentasjon må leveres med søknaden?

Selvangivelsen(e) skal legges ved søknaden som dokumentasjon. Selvangivelsen vil normalt inneholde de fleste skattepliktige kapital- og personinntekter. Dersom noe ikke er registrert på selvangivelsen av skattepliktig person- eller kapitalinntekt, er søker pliktig å opplyse om det ved søknad.

Som hovedregel skal søknaden være for ett barnehageår av gangen.

Må alle søke reduksjon på nytt fra august?

Ved innføring 1. mai 2015 er selvangivelsen for 2014 tilgjengelig. Denne bør derfor brukes som dokumentasjon, og leveres med søknaden. Siden det er samme dokumentasjon som for barnehageåret 2015/2016, kan vedtak om foreldrebetaling fra mai 2015 vare til juli 2016.

Foreldrene til barn som starter i barnehagen midt i året må ha mulighet til å søke om redusert foreldrebetaling. Kommunen må behandle disse søknadene som andre søknader om reduksjon i foreldrebetalingen, med siste tilgjengelige selvangivelse som dokumentasjon. Dersom barnet starter i barnehage mot slutten av barnehageåret, og ny selvangivelse er tilgjengelig kan denne benyttes som dokumentasjon. Dokumentasjonen blir da det samme som for neste barnehageår, og vedtak om foreldrebetaling kan i slike tilfeller gjelde for mer enn ett år. Dette blir på lik linje som ved innføring fra 1. mai 2015.

Hva med de som ikke har en selvangivelse?

Dersom noen ikke kan legge frem selvangivelse, for eksempel som følge av kort botid i landet, kan søker legge frem annen dokumentasjon for inntekt. Kommunen må opplyse om at de som søker kan legge ved annen dokumentasjon dersom de mangler selvangivelse, og hva dette skal være. Kommunen må foreta en skjønnsmessig vurdering av hva de skal be om som dokumentasjon og hvordan de skal beregne foreldrebetalingen i slike tilfeller.

Hva hvis inntekten er endret fra foregående år?

Søker kan legge frem annen dokumentasjon for inntekt, eller søke underveis i året dersom det er en vesentlig og varig endring i inntekten til husholdningen. Med vesentlig og varig endring i inntekt menes stort inntektsstap som følge av langtidsarbeidsledighet, endring i husholdningens sammensetning eller lignende. Kommunen må opplyse foreldre om denne muligheten.

Dette kan bety at noen kan få rett til reduksjon i foreldrebetalingen i løpet av barnehageåret fordi husholdningens sammensetning endres. I slike tilfeller må kommunen ta imot søknader underveis i året, men i de fleste tilfeller fortsatt med selvangivelse som dokumentasjon.

Det kan også bety at inntekten på selvangivelsen ikke gjenspeiler inntektssituasjonen slik den er inneværende år. Dette kan være klart allerede ved barnehageårets start i august, eller det kan skje en endring i inntektssituasjonen underveis i barnehageåret. Kommunen må da foreta en skjønnsmessig vurdering av hva de skal be om som dokumentasjon og hvordan de skal beregne foreldrebetalingen, på lik linje som den gjør for dem som ikke har selvangivelse. For de som får en vesentlig og varig endring i inntekt underveis i barnehageåret, må kommunen ta imot søknader fortløpende.

Hvordan beregne foreldrebetalingen for en familie som har rett til redusert foreldrebetaling?

Foreldrebetalingen skal per år maksimalt utgjøre 6 pst. av husholdningens samlede skattepliktige person- og kapitalinntekt. Kommunene må derfor legge sammen personinntekt og kapitalinntekt som gjenfinnes på selvangivelsen(e) levert med søknaden. I tillegg må kommunen legge til eventuelle inntekter som søker har opplyst om, men som ikke er forhåndsutfyllt i selvangivelsen. Foreldrebetalingen per år skal ikke overstige 6 pst av dette totalbeløpet. Beløpet må derfor fordeles på antall betalingsmåneder.

Dersom en husholdning foregående år hadde person- og kapitalinntekt på 350 000 kr, skal ikke foreldrebetalingen utgjøre mer enn $350\,000\text{ kr} \cdot 6\% = 21\,000\text{ kr}$ per år. Med 11 betalingsmåneder i barnehagen, er foreldrebetalingen per måned 1 909 kr.

Dersom husholdningen har flere barn i barnehage, skal den få søskenmoderasjon for de andre barna. For barn nummer to i barnehagen skal husholdningen betale 70 pst. av det den betaler for det første barnet, altså $21\,000\text{ kr} \cdot 70\% = 14\,700\text{ kr}$ per år, eller 1 336 per måned. For tredje eller flere barn skal husholdningen betale 50 pst. av det den betaler for første barn. Det betyr i dette eksempelet $21\,000 \cdot 50\% = 10\,500\text{ kr}$ per år, eller 954 kr per måned.

Hvordan skal søkeprosessen og ny ordning utformes?

Den nasjonale reguleringen legger ikke føringer på hvordan kommunen innretter ordningen med tanke på søkeprosess utover at det må være mulig å søke om reduksjon underveis i barnehageåret. Den nasjonale reguleringen sier hva foreldre med lav inntekt har rett på, og at det skal gjelde uavhengig av om barnet går i en kommunal eller en ikke-kommunal barnehage. Kommunen må lage et opplegg som ivaretar de nasjonale føringene og retten til reduksjon som ligger i de nye forskriftsbestemmelsene. Kommunen som barnehagemyndighet må informere foreldre om ordningen, hvordan man skal søke m.m.

Hva hvis barnet går i barnehage i en annen kommune enn der det er folkeregistrert?

Det er kommunen der barnet er folkeregistrert som skal behandle søknader om reduksjon.

Hvordan er forholdet mellom kommunen og de private barnehagene?

Det er kommunen som barnehagemyndighet som har ansvaret for å oppfylle foreldrenes rett til reduksjon i foreldrebetalingen. Ordningen bør innrettes slik at foreldre med rett på reduksjon med barn i private barnehager skal slippe å først søke om reduksjon til kommunen, motta giro for full pris i barnehage og deretter få refundert reduksjonen fra kommunene. Dette kan løses ved at kommunene gir informasjon til de private barnehagene om hva de med rett på reduksjon skal betale slik at de private barnehagene i sin fakturering tar hensyn til en innvilget søknad om reduksjon. Kommunene må da refundere de private barnehagene for inntektstapet.

Hvordan henger dette sammen med forslaget om gratis kjernetid for 4- og 5-åringer?

Kunnskapsdepartementet har nylig hørt et forslag om at alle 4- og 5-åringer i familier med inntekt under 405 000 kroner i året skal ha rett til 20 timer gratis i barnehage per uke. Dette er foreslått at skal innføres fra 1. august 2015. Det er også foreslått at samme inntekter og samme dokumentasjon skal benyttes for ordningen med gratis kjernetid, som for det nasjonale minstekravet som innføres 1. mai. Kunnskapsdepartementet og Utdanningsdirektoratet vil komme med mer informasjon når forslaget om gratis kjernetid er ferdig behandlet. Det er forventet å være ferdigbehandlet i midten av juni.